

Complexnummer: 515044

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Drukkerij IJdo

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

515045, 515046

Woonplaats

Leiden

Gemeente

Leiden

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Hooglandse Kerkgracht 4, 2312 HT te Leiden

Complexomschrijving

Inleiding

In 1889 en 1890 gebouwde STOOMDRUKKERIJ met bijbehorende WINKEL en BOVENWONING. Drukkerij (1889) zowel als winkel (1890) zijn gebouwd in opdracht van Eduard IJdo naar ontwerp van architect D. Veilbrief. De meest representatieve gevels van zowel de winkel als de drukkerij zijn opgetrokken in een nauw aan de Neo-Hollandse Renaissance verwante, destijds zeer gangbare bouwstijl. De overige gevels hebben geen bijzondere kenmerken. Delen van het winkelinterieur zijn nog in oorspronkelijke staat en vallen eveneens onder de bescherming van rijkswege. Zowel de op de Hooglandsekerkgracht georiënteerde winkel als de aan water (Oude Rijn) gesitueerde drukkerij maken deel uit van het beschermd stadsgezicht.

Omschrijving

In baksteen opgetrokken complex, bestaand uit een op de Hooglandse Kerkgracht georiënteerde winkel met bovenwoning en een hiermee aan de achterzijde verbonden, met de belangrijkste, meest representatieve gevel op de Oude Rijn georiënteerde drukkerij.

Waardering

De stoomdrukkerij met winkel en bovenwoning zijn van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde als representatieve overblijfselen van een (destijds) belangrijke bedrijvigheid in Leiden en de detaillering en materiaalgebruik van de voor de bouwtijd zeer karakteristieke voorgevels.

Er is tevens sprake van ensemblewaarde vanwege de relatie tussen de gevels en de oorspronkelijke functie en vanwege de bijzondere verkaveling van het geheel.

Het complex is bovendien van belang vanwege de gaafheid en de herkenbaarheid van het exterieur en delen van het interieur.

Monumentnummer*: 515045

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82988/149

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>			<i>Provincie*</i>			
Leiden	Leiden			Zuid-Holland			
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Hooglandse Kerkgracht	4			2312 HT	Leiden		
Hooglandse Kerkgracht	4 B	B		2312 HT	Leiden		
Hooglandse Kerkgracht	4 D	D		2312 HT	Leiden		
Hooglandse Kerkgracht	4 A	A		2312 HT	Leiden		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>		<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>		
Leiden	I				2664		

Omschrijving**

Inleiding

In 1889 en 1890 gebouwde stoomdrukkerij met bijbehorende WINKEL en BOVENWONING. Drukkerij (1889) zowel als winkel (1890) zijn gebouwd in opdracht van Eduard IJdo naar ontwerp van architect D. Veilbrief. De meest representatieve gevel van de winkel met bovenwoning is opgetrokken in een nauw aan de Neo-Hollandse Renaissance verwante, destijds zeer gangbare bouwstijl. De overige gevels hebben geen bijzondere stylistische kenmerken. Delen van het winkelinterieur zijn nog in oorspronkelijke staat en sluiten in stilistisch opzicht aan bij het exterieur. De op de Hooglandsekerkgracht georiënteerde winkel-woning maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht.

Omschrijving

Vanuit een L-vormige plattegrond opgetrokken, min of meer complexmatig geheel met de drukkerij. Drie bouwlagen tellend winkel-woonhuis onder een met bouletpannen (onderste dakschilden) en zinken roeven (flauw hellende bovenste dakschilden) gedekt gebroken zadel-/mansardedak. Symmetrische, in baksteen opgetrokken voorgevel met accenten van gepleisterde baksteen boven een plint van hardsteen en rechtgesloten gevelopeningen met kwartrond profiel in de neghoeken. Begane grond met etalagevenster boven een hardstenen plint met "EDUARD IJDO" in verdiepte letters.

Puibalk van wit geschilderde gepleisterde steen met hoek- en kraagstenen, spaarvelden, voluten en houten profiellijst. Aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

weerszijden van de etalage een identieke, originele deur met profiellijsten, fronton en raam, waarvan het rechter (de winkel deur) nog is voorzien van de oorspronkelijke decoratieve raamijzers. Rechtgesloten bovenlichten onder keperboog met sluit- en aanzetstenen. Naast de deuren een muurdam met speklagen boven hardstenen neut met diamantkop. Tussen eerste en tweede bouwlaag een brede cordonlijst van gepleisterde baksteen met de tekst "STOOM-BOEK EN STEENDRUKKERIJ". De geprofileerde bovenrand van de lijst vormt tevens de doorgetrokken onderdorpel van de vensters op de eerste verdieping. Tweede en derde bouwlaag eveneens met speklagen, alsmede decoratieve muurankers naast de keperbogen en schuiframen met geprofileerde wisseldorpels. Onder de vensters van de tweede verdieping een doorgetrokken geprofileerde onderdorpel als die onder de vensters van de eerste verdieping. Vensters op de tweede verdieping tevens voorzien van houten jalouziekasten.

Gevelbeëindiging samengesteld uit uit een profiellijst, waarboven consoles met trygliften die een geprofileerde, in het midden verkropte houten gootlijst dragen.

Tussen de consoles gepleisterde velden met renaissance motieven (diamantkoppen en liggende cartouches) en "ANNO 1890" in de middelste veld. In het midden tegen het onderste dakschild een houten dakkapel met vleugelstukken, openslaand venster onder rondboog bovenlicht, diamantkoppen, fronton met diepliggend tympaan en geprofileerde daklijst. Aan weerszijden een eenvoudig dakkapelletje, eveneens met frontonbekroning. De zichtbare baksteen (boven) van de met een staafanker voorziene zijgevel zijgevel is ouder. Rechter zijgevel (Koppenhinksteeg) met rechtgesloten gevelopeningen onder strekken. Iets hogere gevelpartij van hoger opgaande achterste volume (bedrijfsgebouwen) met iets hoger geplaatste, eveneens rechtgesloten gevelopeningen. Voor de winkelentree een octogonale hardstenen stoepaal.

Interieur van het winkelgedeelte nog voor een deel in oorspronkelijke staat. Ingangsportaal met marmeren vloertegels, glas-in-lood rondom de portaal deur, deels met marmer beklede, omlijste linker wand, wand-stuc reliefs met putti (cherubs) en een stucdecoratie aan plafond. Voorste deel winkel eveneens met stucwerk aan plafond en hoeken, wand tussen etalage en winkel met glas-in-lood zij- en bovenlichten met profielomlijsting. Originele trap naar bovenwoning met gietijzeren balustertjes, gesneden houten trappaal en zeshoekig venster in het trappenhuis. Bovenwoning met in de kamer en suite een stucrand aan de bovenkant van de kamerwanden, een stucplafond met omlijsting en voluten aan het boven de deuropening liggende paneel en een schouw van zwart marmer.

Waardering

De winkel met bovenwoning is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde.

De bij een drukkerij behorende winkel is van cultuurhistorische waarde als representatief overblijfsel van een (destijds) belangrijke bedrijvigheid in Leiden.

Het heeft architectuurhistorische waarde vanwege de detaillering en het materiaalgebruik van de voor de bouwtijd zeer karakteristieke voorgevel.

Er is tevens sprake van ensemblewaarde vanwege de relatie tussen de gevels en vanwege de bijzondere verkaveling van het geheel.

Het is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Woningen en woningbouwcomplexen

Werk-woonhuis

Winkelwoning

Monumentnummer*: 515046

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82988/152

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Leiden	Leiden	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Leiden	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	I			2664

*Omschrijving***

Inleiding

In 1889 en 1890 gebouwde STOOMDRUKKERIJ met bijbehorende winkel. De drukkerij (1889) zowel als de winkel (1890) zijn gebouwd in opdracht van Eduard IJdo naar ontwerp van architect D. Veilbrief. De meest representatieve gevel van de drukkerij is opgetrokken in een nauw aan de Neo-Hollandse Renaissance verwante, destijds zeer gangbare bouwstijl. De overige gevels hebben geen bijzondere stylistische kenmerken. De met de voorgevel op het water (Oude Rijn) georiënteerde drukkerij maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht.

Omschrijving

Vanuit een L-vormige plattegrond opgetrokken, min of meer complexmatig geheel met de winkel-woning. Op de Oude Rijn georiënteerde, als het ware uit het water oprijzende gevel van een drie bouwlagen tellend bedrijfsgedeelte onder met bouletpannen gedekte samengestelde kap (mansarde-, zadel- en gebroken zadeldak). Drie-assige symmetrische gevel met hoger opgaande middenpartij, opgetrokken in met gepleisterde baksteen geaccentueerde machinale baksteen. Baksteendecoraties in de boogtrommels boven de gevelopeningen onder segmentbogen.

Gepleisterde cordonlijst tussen eerste en tweede bouwlaag met de tekst "BOEK- KANTOOR- EN HANDELSDRUKKERIJ EDUARD IJDO" in verdiept aangebrachte letters. Smeedijzeren muurankers aan weerszijden van de vensterbogen in de risalerende zijtraveeën.

Alle vensters identiek, rechtgesloten, met schuiframen en doorgetrokken, geprofileerde onderdorpels en aanzetstenen en sluitstenen met diamantkoppen in de segmentbogen. Iets bredere middentravee met in de eerste bouwlaag een niet meer originele invulling in de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gevelopenening waar oorspronkelijk de laaddeuren zaten. Tweede en derde bouwlaag met twee vensters, elk onder een halve segmentboog. Deze vormen samen een segmentboogvormige overspanningsboog met aanzetstenen en een sluitsteen boven de smalle bakstenen penant. Horizontale gevelbeëindigingen met links "OPGERICHT" en rechts "ANNO 1889" in gepleisterde velden tussen geprofileerde lijstdelen. Vierde bouwlaag van de middenpartij in de vorm van een onder zadeldak staande lucarne met trapgevel, voorzien van geprofileerde deklijsten, op kraagsteen rustende, overhoekse tenant (met restant van een ijzeren bekroning) en twee vensters als die in de tweede en de derde bouwlaag, maar met een iets bredere penant. Linker zijgevel met staafankers en rechtgesloten vensters onder rollaag. Rechter zijgevel grotendeels aan het oog onttrokken door in het interbellum gebouwd woonhuis.

Achtergevel (Koppenhinksteeg) - in het verlengde van de rechter zijgevel van het winkelpand, maar iets hoger opgaand - met rechtgesloten gevelopeningen onder strek.

Waardering

De stoomdrukkerij is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde.

De drukkerij en de bijbehorende winkel zijn van cultuurhistorische waarde als representatief overblijfsel van een (destijds) belangrijke bedrijvigheid in Leiden.

Het complexje heeft architectuurhistorische waarde vanwege de detaillering en het materiaalgebruik van de voor de bouwtijd zeer karakteristieke voorgevels.

Er is tevens sprake van ensemblewaarde vanwege de relatie tussen de gevels en vanwege de bijzondere verkaveling van het geheel.

Drukkerij en winkel zijn bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Nijverheid

Functie

Drukkerij